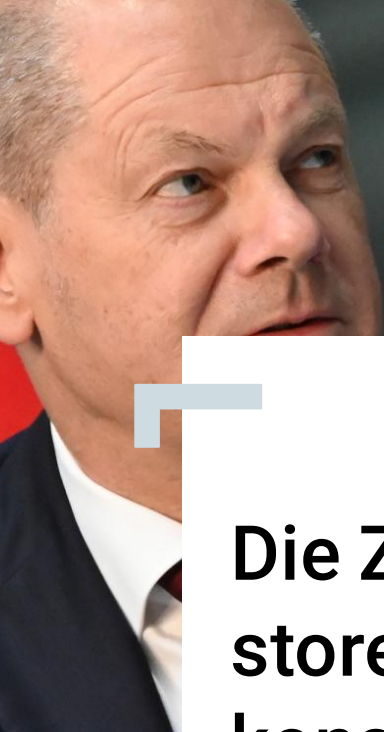

28.02.2022

Die Zeitenwende: Tysklands store kursskifte får kolossale konsekvenser for EU – og for Danmark

Alle forhåbninger om, at Putin kunne inddæmmes ved hjælp af dialog og samhandel, har slået fejl. Udtrykket Zeitenwende vil fremadrettet blive brugt, når politikere med ét slag ændrer deres politik.

Skrevet af

Lykke Friis

✉ lykke@thinkeuropa.dk

Denne kommentar blev bragt i Ræson d. 28. februar 2022.

Schadenfreude og *Weltschmerz* er to udtryk, der for længst er blevet en del af det internationale vokabular. Søndag formiddag blev der tilføjet et nyt begreb til rækken, *Zeitenwende*, da kansler Olaf Scholz holdt tale i Forbundsdagen. Udtrykket vil fremadrettet blive brugt, når politikere med afsæt i en voldsom udefrakommende begivenhed med ét slag ændrer deres politik.

Talen er ikke alene bemærkelsesværdig, fordi Scholz med sine ord rykkede Tyskland. Den vil også blive husket, fordi ordene netop kom fra en socialdemokratisk kansler, støttet af et tidligere pacifistisk parti, De Grønne. For præcist 40 år siden var Scholz én af de mange unge tyskere, der gik på gaden mod alt det, han i går plæderede for, nemlig oprustning. Og for mindre end otte uger siden ville partierne i den nye tyske regering ikke inkludere NATO's 2 procents-målsætning i koalitionsaftalen. Søndag annoncerede Scholz så, at Tyskland vil bruge *mere* end 2 procent og sågar skrive de øgede forsvarsudgifter ind i forfatningen.

Hvad er der dog sket? Det korte svar er Vladimir Putin. Eller som udenrigsminister Baerbock udtrykte det i Forbundsdagen: Man skal gennemføre "en 180 graders vending på det rigtige tidspunkt [...] Nu er dét tidspunkt kommet [...] Kreml har bedraget os. Putin ville den krig". Kort sagt: Putin har vist, at alle forhåbninger om, at han kunne inddæmmes ved hjælp af dialog og samhandel ("Handel durch Wandel") har slået fejl.

I talen foretager Scholz intet mindre end et trefoldigt paradigmeskift, som alle vil få store konsekvenser for Europa og dermed Danmark.

1) Tyskland skal kunne tale magtens sprog

Naturligvis vil Tyskland, også pga. landets historie, fortsat have blik for dialog, samhandel og forsoning. Men det nye er, at dette nu suppleres med en omfattende militær værktøjskasse. At skiftet får konsekvenser umiddelbart, leverede weekenden intet mindre end tre eksempler på: 1. Tyskland sendte våben til Ukraine, 2. Scholz åbnede for, at EU (!) kan indkøbe våben til et krigsområde og 3. Kansleren annoncerede en tillægsfinanslov på 100 mia euro til forsvaret, der skal vedtages hurtigst muligt.

2) Energipolitik er blevet sikkerhedspolitik

Da Scholz for bare 11 dage siden holdt pressekonference med USA's præsident Joe Biden, nægtede kansleren at tage ordet "Nordstream2" i sin mund. Få dage forinden havde han gentaget mantraet om, at gasledningen blot var et privat-kommercielt projekt. For få dage siden meddelte han Scholz, at gasledningen ikke skulle åbnes. Men igår slog han fast, at Tyskland nu skal blive uafhængig af russisk energi. Hans to ministerkolleger var endnu skarpere. Fra klima- og erhvervsminister Robert Habeck lød det, at "energipolitik er blevet et spørgsmål om national sikkerhed", mens finansminister Christian Lindner svingede sig op til, at "vedvarende energi er frihedsenergier".

Problemet for Tyskland er dog, at landet ikke bare med et snuptag kan erstatte de store mængder russisk gas, olie og kul. Over weekenden advarede Baerbock om, at "strømmen kan gå ud". I den nødplan som Habeck p.t. udvikler, bliver der derfor brug for flere fossile brændsler. Søndag aften gik ministeren sågar også på skærmen og meddelte, at hans ministerium undersøger om de tre resterende atomkraftværker kan blive på nettet.

3) Finanspolitik er blevet sikkerhedspolitik

Tyskland har i årtier prædikeret om "tæring efter næring" og vigtigheden af at overholde EU's finanspolitiske spilleregler. Corona-krisen og Tysklands støtte til, at EU-landene kan optage gæld i fællesskab, var allerede et anslag mod denne doktrin. Nu kommer så den næste: Putins krig. I søndagens debat kunne man således høre den liberale finansminister Lindner belære CDU's nye formand Friedrich Merz om, at debatten om de øgede forsvarsudgifter "ikke må starte med advarslen mod ny gæld". De 100 mia. euro var "i denne verdenssituation først og fremmest en investering i vores frihed". Inspireret af corona-krisens hjælpepakke bliver forsvarsudgifterne sneget uden om den klassiske "gældsbremse". Hermed er vejen også banet for større fleksibilitet i diskussionen om EU's reformerede vækst- og stabilitetspagt. Det er nemlig svært at være en finanspolitisk due i Berlin, men en høg i Bruxelles.

De tredobbelte paradigmeskift vil – på alle tre områder – udløse en "Zeitenwende" i EU-samarbejdet. F.eks. er det værd at bemærke, at Scholz – trods beskyttelsen fra den amerikanske atomparaply – faktisk ikke brugte mange ord på USA. Selvom talen er et opgør med kansler Merkel og dermed Scholz' egen linje som vicekansler, lægger han sig dermed i klar forlængelse af Merkels såkaldte "øltelt-tale" fra 2017: "De tider, hvor vi kunne forlade os helt og holdent på andre, har efterhånden været forbi et stykke tid... Vi europæere må virkelig tage skæbnen i egen hånd". Også derfor bør talen nærlæses i Prins Jørgens Gård.